

DO TEKY

56
2008

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

BULLETIN LORMU – PODZIM

• VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU • ROZHOVOR • PRÁVNÍ PORADNA • ZDRAVÍ • HAF • INFORMACE • HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI • ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ KRONIKA • ZÁLIBY (HOBBY) • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

5 • MY A LORMOLYMPIÁDA

12 • BUĎTE SOLÍ ZEMĚ ... (ROZHOVOR)

20 • POSTUP PŘI VYŘIZOVÁNÍ SLUCHADEL PRO HLUCHOSLEPÉ

28 • RUKOJETI BÍLÝCH A ČERVENOBÍLÝCH HOLÍ

OBSAH ČÍSLA 56

PODZIM 2008

VERŠE – Jednou v září	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA.	3
ZPRÁVY Z LORMU	
Hluchoslepí soupeřili na Lormolympiádě o medaile	4
My a Lormolympiáda	5
Pestrý a veselý týden na Šumavě	7
Mé zážitky z prvního pobytu ve Škrdlovicích	8
Okénko do Brna: Klubová činnost od ledna do června 2008	10
Okénko do Hradce Králové: Představení nové kolegyně	11
ROZHOVOR	
Budte solí země ... (1. část)	12
PRÁVNÍ PORADNA	
Cestování vlakem pro osoby se zrakovým postižením	18
Postup při vyřizování sluchadel pro hluchoslepe	20
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Alström syndrom.	23
HAF - Pes přítel člověka, zvláště když je vodící	26
INFORMACE	
Rukojeti bílých a červenobílých holí	28
Zámek Mníšek pod Brdy uvítá hluchoslepe návštěvníky	29
Kochleární implantát v ČR umožnil slyšet zhruba 500 lidem	29
Kladenská nemocnice otevřela centrum pro léčbu poruch sluchu	31
Zvukové a vibrační indikátory hladiny.	32
HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI	
Josef Reiner	32
ZE SVĚTA	
Nevidomý ruský cestovatel	33
Vzpomínka na Evropské prázdniny v Maďarsku	35
SPOLEČENSKÁ KRONIKA - Jubilea.	39
ZÁLIBY (HOBBY)	
Léčivé a aromatické byliny: Čarovný a tajemný černobýl léčí nemoci žaludku	39
Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků: O víle Jizerině	41
VZKAZY MOUDRÝCH.	42
INZERCE	42
RECEPTY	43

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

Jednou v září

Právě tuhle vůni miluju.
Tu nostalgickou náladu podzimní zahrady.
Vylezeš na zrající jabloň
a utrhneš si Jonatán.
Přesně nad tebou je nejmodřejší obloha.

Dana Kubišová

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Tento úvodník píšu již na konci srpna, kdy venku ještě vládne teplé letní počasí, ale čas prázdnin se rovněž pomalu chýlí k závěru. Zanedlouho zaklepe na dveře básníky opěvovaný podzim se svými sychravými dny, ranními mlhami a dlouhými večery. V současné době prožívám velice složité období, neboť mého otce patrně v průběhu měsíce září čeká operační zákrok na srdci. Prozatím absolvoval různá předoperační vyšetření, přesto jsem jeho krátkodobou hospitalizaci v Praze Na Homolce byl nucen strávit na oddělení ošetrovatelské péče v sedlčanské nemocnici. Teď jsme oba na krátkou dobu opět doma, abych mohl napsat tyto řádky. Z těchto závažných rodinných důvodů zřejmě po dosud blíže neurčenou dobu nebudu moci naplno pracovat

ve funkci šéfredaktora. Věřím, že tuto pro mne nelehkou situaci pochopíte a budete mi držet palce, ať se otec brzy uzdraví a co nejdříve se vrátí zase domů. Po dobu mé nucené nepřítomnosti se na přípravě příštího čísla Doteků (č. 57 – zima 2008) budou podílet ostatní členky redakční rady.

V tomto čísle Doteků si přečtete článek o Lormolympiádě a pobytu LORMu v Nových Hutích na Šumavě. Kromě dalších zpráv, cenných informací a rad si určitě nenechte ujít zajímavý rozhovor s nestárnoucí a stále vitální dobrovolnicí LORMu, paní Jiřinou Fučíkovou. Do rubriky PRÁVNÍ PORADNA jsme zařadili aktuální informace o přepravě zdravotně postižených osob v drážní (železniční) dopravě. Seriál Příčiny hluchoslepoty v rubrice ZDRAVÍ tentokrát pojednává o Alströmově syndromu, velice vzácné a prakticky neznámé nemoci genetického původu.

Pro všechny majitele psích pomocníků připravila Jana Kašparová ve spolupráci s trenéry ze sdružení Helppes mimořádnou přílohu obsahující praktické rady pro majitele vodících a asistenčních psů.

Na závěr bych Vás chtěl upozornit na 8. Valnou hromadu LORMu, která se uskuteční již podruhé v hotelu Jehla ve Žďáru nad Sázavou, a to ve dnech 7. až 9. listopadu 2008. Součástí této víkendové konference bude i prezentace a ocenění vítězů 2. ročníku umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma.

Hezké prožití podzimních dnů, hlavně při sklizni letošní úrody, hodně životního optimismu a ještě více dobrého počtení, případně příjemný poslech upřímně přeje

Váš Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

Hluchoslepí soupeřili na Lormolympiádě o medaile

Třadvacet osob postižených ztrátou zraku a sluchu různého stupně a rozsahu se během prvního zářijového víkendu sjelo se svými průvodci ve Sněžném na Vysočině na soutěžní přehlídce sportovních a uměleckých doved-

ností. Hluchoslepí sportovci soutěžili například v běhu na 50 metrů s trasérem, vrhu koulí nebo skoku do dálky z místa, hráli šachy a jezdili na tandemovém kole.

Hluchoslepí však na Lormolympiádě dokázali, že kromě sportu jsou jim vlastní i umělecké disciplíny. Na Vysočině si poměřili své síly také v literární a výrazové tvorbě, ve výtvarné dílně si potiskli tašky, vyrobili suché vazby z květin, vyšili přání a dokonce si zkusili i pletení košíků. Nadšení, zápal a radost účastníků ze soutěžení jsou zachyceny na fotografiích vystavených ve Fotoalbu na www.lorm.cz. Zde je také k dispozici přehled vítězů v jednotlivých disciplínách. Průběh Lormolympiády podrobně popisuje v následující reportáži jedna z účastnic, paní Stáňa Kníchalová.

Lormolympiáda byla historicky první soutěžní sportovní a uměleckou přehlídkou osob s hluchoslepotou u nás, kterou pořádalo občanské sdružení LORM. Shodou okolností probíhala ve stejném týdnu v Bulharsku rovněž první přehlídka specifických dovedností hluchoslepých lidí na evropské úrovni.

Akce se konala díky laskavé podpoře Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška. Za bezplatné zapůjčení sportovního náradí a hřiště děkuje sdružení LORM ředitelce Základní a mateřské školy ve Sněžném, Mgr. Věře Matějů, dále zástupcům Tělocvičné jednoty Sokol ve Sněžném, jmenovitě panu Mgr. Čestmíru Svobodovi. Děkujeme také paní Marii Doležalové a panu Tondovi Kráčmarovi za lektorování výtvarné dílny, speciální dík vyjadřujeme opět Tondovi Kráčmarovi a jeho průvodci panu Miloši Havelkovi za hudební produkci na společenském večeru.

Zasloužený potlesk patří všem účastníkům 1. ročníku Lormolympiády a poděkování těm, kteří se zapojili do přípravy a organizace soutěže!

Petra Zimermanová, ředitelka o.s. LORM

My a Lormolympiáda

Ve dnech 5. až 7. září 2008 se konala první LORMOLYMPIÁDA ve Sněžném na Vysočině. Nejprve jsme přijali pozvání na sportovní klání s nedůvěrou. Víme, že olympiáda je vrcholné měření sil sportovců. Ale my, neslyšící, nevidící osoby s různými stupni postižení – copak je to možné? Běh

na 50 m, vrh koulí, hod granátem, šachy a jiné disciplíny. Přes počáteční nedůvěru se nás při hlásilo 23 účastníků a všechny obavy byly zcela rozptýleny při vlastních závodech.

Naštěstí součástí olympiády byly v duchu antických her také soutěže literární a navíc ještě rukodělná tvorba, které jsme věnovali páteční odpoledne a pod vedením odborných pracovníků ze sdružení LORM jsme tvořili např. potisky na textilní tašky a plátěné prostírání, suchou vazbu ze sušených květin, vyšívání přání a dokonce jsme si i zkusili pletení košíků. Výrobky byly natolik zdařilé, že jsme je v rámci umělecké výstavy představili na sobotní podvečerní vernisáži. Výstava byla navíc doplněna o umělecká díla, která účastníci dovezli do soutěže ze svých domovů.

Tak to nám všem šlo dobře. Ale co sportovní sobota? Po snídani jsme vyrazili na hřiště místního Sokola. Pracovnice ze sdružení LORM sportoviště náležitě připravily, závody začaly a všechny naše pocity nejistoty se rozplynuly. Při běhu na 50 metrů měl každý závodník svého traséra, kterého se přidržel buď za nadloktí nebo pomocí provázku, gumy či šátku. Všichni jsme fandili, ostravská pracovnice přezdívaná Borůvka nám popisovala a komentovala, co se právě na sportovišti děje a současně připravovala další disciplíny. Podmínky u jednotlivých disciplín byly uzpůsobeny možnostem hluchoslepých sportovců a v průběhu klání se do nich přihlašovali další a další zájemci. Následovaly čistě zábavné disciplíny, při kterých jsme se opravdu pobavili, např. běh, při kterém měl klient a trasér svázané dvě nohy, běh se zaklesnutými pažemi za zády, běh s lžičkou a balónkem a další.

Všichni jsme závodili a fandili, všichni jsme byli Lormolympiádou doslova „lapeni“. Bylo to krásné dopoledne a myslím, že spokojeni byli i reportéři a redaktoři z České televize, z televize Prima a Českého rozhlasu. Každý z nás se cítil borcem a určitě nám všem stouplо sebevědomí při hlášení výsledné délky hodu a času při běhu, to vše za hlasitého povzbuzování, ovací a potlesku diváků. Každý z nás si našel disciplínu, ve které závodil a myslím, že nakonec všichni závodili ve všem a všichni byli plni radosti a dobré pohody.

tvorbě. Poslouchali jsme pozorně literární práce na téma Přátelství a v podvečer jsme byli pozváni na vernisáž našich uměleckých děl. Po večeři jsme se uvolnili při zpěvu a tanci, o krásný hudební zážitek se postaral Tonda Kráčmar hrou na trubku, kterého na harmoniku doprovázel pan Havelka.

V neděli dopoledne jsme netrpělivě očekávali výsledky a hodnocení všech disciplin. Byly připraveny diplomy pro všechny účastníky, dále zlaté, stříbrné a bronzové medaile, velmi pěkně ztvárněné podle každé disciplíny. Vítězové si přicházeli pro medaile a ceny a v tu chvíli se za potlesku všech cítili jako na stupních nejvyšších. Nebyla žádná rivalita, každý přál svému sokovi v boji co nejlepší výsledek.

Nakonec skončilo slavnostní předávání cen a my se chystali domů se slibem – příští rok se opět sejdem na Lormolympiádě.

Díky všem průvodcům a současně pracovníkům LORMu za nevšední a ojedinělé zážitky.

Stanislava Kníchalová

Pestrý a veselý týden na Šumavě

Za nádherného letního počasí se na jedné z četných plání hornaté Šumavy ve dnech od 25. 7. do 1. 8. 2008 uskutečnil další výchovně vzdělávací pobyt LORMu. Pro 15 hluchoslepých účastníků a jejich průvodce bylo připraveno solidní ubytování ve Švehlíkově chatě v Nových Hutích, kde jsme měli také možnost ochutnat výbornou a téměř domácí kuchyni. Program pobytu byl velice pestrý a do značné míry přizpůsobený individuálním možnostem každého hluchoslepeho účastníka. V báječné atmosféře jsme si ve skupince procvičovali Lormovu abecedu, někteří si prokazovali své dovednosti při ukázkách taktilního znakového jazyka. Během přednášky o prostorové orientaci a samostatném pohybu nám byly názorně předvedeny i méně známé prvky, užívané zejména při dopravě nevidomých. Značnému zájmu se rovněž těšila beseda s panem Miloslavem Kubišem, nadšeným sběratelem zápalkových nálepek. Zasněženě hovořil o historii filumenického klubu, který v českých zemích existuje od roku 1965. Přednášku pan Kubiš, který je manželem hluchoslepé Dany, navíc obohatil o některá fakta o vývoji výroby sirek, která má právě

na Šumavě téměř 200 let starou tradici. Navštívili jsme muzeum těžby nerostů a minerálů v Horažďovicích. Potom jsme jeli do Kašperských Hor, kde bylo k vidění několik muzeí, které si účastníci mohli vybrat. Jako vozíčkář jsem si zvolil prohlídku Muzea Šumavy s výstavou dobových fotografií, mapující život Čech a sudetských Němců od druhé poloviny 19. století do konce 2. světové války. V menší míře tu byly i snímky pořízené během poválečného odsunu německého obyvatelstva v tomto drsném horském kraji. Druhý polo-denní výlet se mi líbil už více. Na programu bylo malebné a romantické městečko Kvilda, kde jsme si prohlédli dřevěný kostel sv. Štěpána a osahali jsme si rovněž dřevěné sochy na náměstíčku. Ve zdejším muzeu jsme měli možnost zhlédnout bohatou expozici šumavské přírody. Dále jsme se jeli podívat na dřevěný most přes Vchynicko-Tetovský kanál na říčce Vydře, v níž se nachází spousta kamenů, ze kterých si táborníci stavěli různé mohyly. Tento zájezd jsme úspěšně zakončili prohlídkou Chalupské slatě u Borové Lady, kde je rašeliniště s jezírkem, na jehož hladině plavala malá kachnička. V jezírku je i několik miniaturních ostrůvků. Na největším z nich vyrostla vzácná bříza pýřitá, která se krásně vyjímalá v právě zapadajícím slunci a zrcadlila na vodní hladině. Příjemným zpestřením pobytu byly i oslavy narozenin a svátků několika účastníků se zpěvem a tancem. Působivé prvky muzikoterapie, doplněné divadelními scénkami rozesmály i toho největšího škarohlída. Závěrečný den byl ve znamení arteterapie, při které si hluchoslepí účastníci vyzkoušeli výtvarné schopnosti, obrazotvornost a fantazii formou zdobení látek, většinou tašek.

Zdeněk Sedláček

Mé zážitky z prvního pobytu ve Škrdlovicích

Už první dojem po příjezdu byl příznivý. Obec je velmi pěkná, čistá, upravená a zasazená do zeleně. V blízkosti je jezero Velké Dářko. Za povšimnutí v obci stojí pohled na obrovskou starou lípu, do které uhodil blesk a lípa proto ohořela. Ale tuto ránu přestála a znovu ožila.

Na tento pobyt jsem jela s obavami – vždyť už je mi 84 let. Ale díky mé asistentce Zdeňce a dalším pracovnícím vše proběhlo v pohodě.

Každý den jsme měli nějaký program, takže se určitě nikdo nenudil. Byli jsme v dobré péči vedoucí paní Jany Kašparové a všech dalších osobních asistentek.

Program byl opravdu velmi pestrý. Kromě zajímavých vycházek jsme se seznámili mimo jiné i s výukou vodících psů. Přijela mezi nás cvičitelka až z Plzně se svým psem Maxem, aby nám předvedli své umění. S těmi, kdo měli zájem, se prošla se psem venku, aby měli možnost si to vyzkoušet.

V dalším z programů byla uplatněna naše zručnost, fantazie a snaha zvládnout jednoduché ruční práce. Je třeba si uvědomit, že my, pro které byl tento pobyt připraven, jsme postiženi hluchoslepotou. Někteří částečně a někteří úplně.

Z tohoto programu jsem si přivezla na památku vlastnoručně vyrobený přívěšek, na který jsem pyšná a pochlubila jsem se s ním celé mé rodině. I když musím přiznat, že s dozdobením mi pomohla má asistentka Zdeňka. Kromě toho se mi povedlo vyrobit podzimní zahradu. Je na ní jabloň s jablky, pod ní košíček a malý zlodějíček ježek, jak si odnáší jedno jablíčko. Všichni účastníci svá dílka dokončili a uspořádali jsme si jejich výstavu a prý snad tato výstavka bude i v Praze.

I v hudební terapii jsme prokázali, že ji zvládneme. Hráli jsme do taktu na jednoduché hudební nástroje – triangel, štěrkadla, paličky a bubínek. A docela nám to šlo.

Společné vycházky byly k jezeru a do blízkého okolí. Také jsme navštívili sklárnu v Karlově.

Na koupání v jezeře nedošlo, protože voda byla tak akorát pro velké otužilce.

Rovněž autobusové výlety byly velmi zajímavé. Navštívili jsme skanzen na Veselém kopci. Státní muzeum hasičů nám přiblížilo, jak se u nás tato profese vyvíjela od ručního hašení až po dnešní moderní techniku.

Navštívili jsme i město Žďár nad Sázavou, kde jsme si prohlédli klášter, kostel a knihovnu. Také jsme byli v obci Polnička, kde je dětský ráj, ZOO a vláček – kostitřas.

Večery jsme trávili společně v kulturním sále při zpěvu, harmonice a vtipném vyprávění našich životních osudů. Velmi zdařilý byl večer písní a tance.

Nezapomenutelným zážitkem bylo vystoupení diva-

delního souboru LORMOS BRNO s pohádkou O kůzlatech, kterou nacvičují se svými klienty.

A už je tu čtvrtek – poslední večer. Hodnocení pobytu bylo velmi dobré. Všichni byli spokojeni a těší se na další pobyt.

Závěrem bych chtěla za nás všechny poděkovat vedení společnosti LORMu za krásný týden, který jsme prožili. A zejména bych chtěla poděkovat pracovnícím a asistentkám, které se nám plně a obětavě věnovaly po celou dobu pobytu a popřála jim všem hodně zdraví a štěstí a brzy zase na shledanou.

Otilie Štaffová, Ostrava

OKÉNKO DO BRNA

Klubová činnost v Brně od ledna do června 2008

Rok se s rokem sešel a my už jsme tu zas...
„Napiš, jak jste v Brně pilní“, zazněl Petřin hlas.
Radostí se zatetelím, zapnu monitor:
na procházku naším klubem zve veršů autor.
Od ledna do června včetně jsme se scházeli,
v centru, klubovně i venku radost hledali.
A pokaždé jsme ji i našli – dvacet devětkrát!
Na slunci či v dešti, sněhu bylo se proč smát.

Tak třeba když Klemera Mirek coby Karkulka
byl s prvním vstupem na jeviště miláčkem publika...
Anebo jak hajný Bizon jménem Pavlíček,
chytal Marci do náruče, až sám si málem sed...
A když svůj talent rozbalily Jana, Bróža, Lenka,
sotva s nimi dech držela kolegyně Zdenka.
Nasmáli jsme se věru dost a dobře to dopadlo –
zahráli jsme pro diváky naše první divadlo.

V synagoze bylo krásně, svátečně a poučně,
parník po přehradě pak součástí naší cesty naučné.
Od sněhu nás zábly nohy při exkurzi Pod smrky,
zato na Petrově slunko jen občas zašlo za mraky.

V tvůrčí dílně jsme zrobili přání našim nejdražším,
jednoduše v krátkém čase vše povědět vám nestačím.
Někdo na klub přijde často, jiný jak dovolí čas,
jednou týdně ba i více scházíme se zas a zas.

Děkujem vám, naši milí, pracovití Brňáci,
ať vám cesta do klubu se z mysli nikdy neztrácí.
Těšíme se na vás všechny už s podzimním sluníčkem
a držte si klobouk, hučku – parádně to rozjedem!

Zdena Jelínková

OKÉNKO DO HRADCE KRÁLOVÉ

Milí přátelé, čtenáři,

dostala jsem příležitost a prostor se zde představit, což se ukázalo být pro mě nelehké. Nakonec kdo z nás rád píše sám o sobě? Naštěstí jsem měla možnost jet na všechny letní pobyty a tak se s mnohými z vás seznámit a potkat osobně. Za což jsem teď velmi ráda, neboť právě díky těmto pobytům, a to mi možná dáte za pravdu i vy, se cítím být součástí jednoho celku. Tento pocit je pro mne velmi důležitý - vědět, že přestože jsme v jednotlivých krajích samy, pracujeme jako tým.

Pro ty, kteří mě neměli možnost ještě poznat, jen pár slov: Rozum se ke mně dostával pomalu, ale přeci jen se povedlo a při minulém zaměstnání jsem dálkově vystudovala VŠ Ped na UHK. Sedm let jsem pracovala ve speciální škole pro děti s kombinovanými vadami. Miluji podzim a vše, co k němu patří. Málokdo by to do mě řekl, ale strašně ráda vařím. Mám ráda literaturu, film. Snad mohu ještě říci, že jsem mladá? Pracovitá?

Však posoudíte sami. Budu se na vás těšit třeba již na Lormolympiádě.

Z Královéhradeckého kraje zdraví

Zuzana Krajáková

ROZHOVOR

Bud'te solí země ... (1. část)

Panuje všeobecně uznávaná tichá dohoda, že o věku dámy se nahlas nemluví. Výjimky jsou tolerované pouze v případech, kdy chceme dotyčné připomenutím nějakého jejího životního jubilea projevit úctu. Úctu jejímu charakteru, jejím činům. Bylo by proto neodpustitelné nezmínit se o jubileu paní Jiřiny Fučíkové: 2. listopadu o slaví osmdesáté narozeniny!

Paní Jiřinko, s malým předstihem blahopřání za všechny Lormáky: Do dalších let pro každý den alespoň jednu malou radost a navrch pevné zdraví!

Prozradíte, k čemu nebo ke komu se vztahuje vaše úplně první vzpomínka na dětství?

Ta nejranější je vzpomínka na nemocnou maminku, která ležela ve stejné místnosti a občas bolestmi naříkala. Mně nebyl ani rok a zůstalo mi to hluboko v paměti. Maminka byla později dlouhodobě nemocná.

Ovlivnilo váš život místo, kde jste se narodila?

Já pocházím z přechodu mezi Hanou a Valašskem, převážně jsem tedy Moravanka a velmi si na tom zakládám. Maminka byla původem Slezanka. Její rodiče pocházeli a ona sama se narodila těsně na hranici Moravy a Slezska. Tatínkovy rodové kořeny jsou na Českomoravské vrchovině, babička pocházela z Moravského Slovácka. Tyto rodové prvky se v mé povaze rozhodně otiskly, takže převážně bývám jakoby zadumaná, aspoň tak se jevím, a občas se tam ozve bujarost Moravského Slovácka.

Ale jsou ve vás patrné i další prvky toho dědictví: veselost, vlídnost...

Tak to už je asi pohled zvenčí. Jádro ve mně bude asi takové, jak jsem už řekla.

Víte o něčem, čím sice neztuční konto na účtu v bance, ale co vám rodiče dali jako cenné věno?

Myslím si, že i když jsem byla jedináček, bylo ve mně podporováno přátelství s ostatními dětmi a ohleduplnost. Ne vždycky se to podaří. Člověk je v jádru sobec, ale ohleduplnost je výstražný ukazovák: Nezapomeň! V rodině jsi měla postiženou maminku! A v době, kdy jsem vyrůstala, to byla ještě první republika, pak protektorát a období po protektorátu i po válce, bylo v okolí různých neštěstí, bolestí a nesnází dost. Rodiče mě učili všimnout si těch trampot a nesledovat pouze své já. Uměla jsem se rozdělit o jídlo, bonbóny, různé dětské laskominy. Co jsem rozdělit nechtěla, byly knížky. Dostala jsem také nezbytnou potřebu vnímat a těšit se hudbou.

A co kamarádky z dětství? Vyrůstala jste na vesnici nebo ve městě?

Narodila jsem se v Lipníku nad Bečvou a tam po dobu maminčiny nemoci o mne pečovali její rodiče. Zůstala jsem u nich do čtyř let, pak jsem se přestěhovala za rodiči do městečka, které je pětadvacet kilometrů severně od Brna, Černá Hora.

Mám kamarádku, se kterou dodnes koresponduji a navštěvuji ji v domově důchodců, kde teď žije. Žila v Lipníku v sousedním domě. To byla prázdninová kamarádka a prožily jsme mnoho dětských radostí. Teď na stáří máme pro sebe také pochopení. Maminka se snažila, abych nežila izolovaně, takže moje spolužačky zvala k nám, aby si se mnou hrály nebo já jsem mohla jít k některé z nich. To už ale není přátelství tak důvěrné.

Vychovávali vás tedy prarodiče, když byla maminka nemocná. Jak vás jejich výchova ovlivnila, formovala? A co později návrat k rodičům – byla ta změna něčím výrazná nebo významná?

Ty vlivy tam byly. Prarodiče byli hluboce věřící, a to mě rovněž, myslím si, velmi ovlivnilo.

Také v tom, že jste se později dlouho starala o nemocnou maminku?

Mamince se ta příhoda stala po mém narození. Jako ani ne pětadvacetiletá žena byla postavena do života vedle o něco málo staršího, podle mne velice švarného muže. Na

vesnici se musela snažit být co nejvíce samostatná. Navíc tady byla péče o dítě, tu zvládala, i domácnost vedla. Ale později, ve věku kolem šedesáti let se přidružovaly další choroby, které přináší věk: srdíčko, pohyb se zhoršoval, takže už bylo nutné nějaké to léčení. V té době jsme obě už zůstaly samy, takže jsem se mamince mohla více věnovat. A v posledních asi osmi letech jejího života jsme bydlely společně v jednom domečku v Brně.

Dá se tedy říci, že vám bylo dáno do vínku starat se o druhé?

To přinášel život a tím životem se muselo plout.

Vystudovala jste reálné gymnázium. Kde a čím příjemné pro vás byly studentské roky?

S rodiči jsem se dostala do Brna. Došlo k tomu tak, že tatínek tam byl služebně převelen – byl příslušníkem četnictva. Já už jsem v té době navštěvovala brněnské gymnázium a z Černé Hory jsem do Brna denně dojížděla. Studentská léta jsou vždycky krásná a moc hezky se na ně vzpomíná. Vzpomíná se na rošťárny, na příkladné kantory, takže mě to vedlo tak trochu k tomu, abych kantořinu eventuálně také potom v životě dělala. Nepovedlo se...

Zmínila jste se, že tatínek byl příslušníkem četnictva – při téhle zmínce se spoustě lidí vynoří vzpomínka na televizní seriál Četnické humoresky. Jak jste realitu práce českého četníka té doby vnímala vy?

Seriál zobrazoval události, kterými četnictvo procházelo a jaké postavení mělo ve společnosti. Četník byl autorita. A ty příhody přinášel život. Byla jsem svědkem některých tatínkových profesních činností – a bála jsem se střelných zbraní. Tatínek nosil pistoli, k výstroji ještě patřila puška s karabinou a bodlem, a to muselo stát někde schované. Byla jsem dítě nesmírně bázlivé.

Realitu četnické práce charakterizuje příhoda, která i po letech hodně vypovídá o lidskosti četnického povolání. Tatínek byl povinen převzít muže, který měl přijít do vězení k okresnímu soudu v Blansku. Protože bydlel ve vzdálenější vesnici, která patřila do tatínkova rajonu, přivedl ho v poledne k nám domů. Mamince prostě ohlásil: Maminko, máme

hosta. Host dostal oběd a teprve potom pokračovala cesta k okresnímu soudu. A to se mně moc líbilo, že rodiče měli lidské pochopení pro uklouznutí. A přestože seriál pojímal události humorně, myslím si, že i to se tam zobrazilo. Já jsem tam tu lidskost cítila, dívala jsem se ráda. Dokonce mám Četnické humoresky, které vyšly knižně, schované.

Takže jste přesvědčená, že by tatínka neurazily?
Určitě ne! Naopak!

Kdo byl u vás doma autoritou?

Říká se obecně, že tatínek je hlava a maminka krk, který hlavou otáčí. Byla velice výkonná v organizaci domácnosti. Válka znamenala těžké shánění potravin a strach, protože režim byl velmi krutý. A kvůli tomu, aby něco nepostihlo někoho z rodiny, byla maminka andělem strážným.

Tak to asi má být – maminka jako anděl strážný rodinného stolu, míru, pohody...

Víte, člověk to pořád víc oceňuje. S odstupem let jsem poznala, že to pro ni musel být těžký úděl, žít jako invalida v té době. Uvědomila jsem si to zejména jako úplně dospělá – byla jsem vdaná, a kdyby něco podobného postihlo naše partnerství...

Reálné gymnázium má pověst školy, která studenty vedla k všeobecnému rozhledu. Jsou někde tam kořeny vašeho vztahu k hudbě, zeměpisu, literatuře a divadlu?

K tomu všemu v době mého mládí reálné gymnázium vedlo. To byla směsice všech vědních oborů. Měli jsme možnost jazykového vzdělávání: začínali jsme latinou, pokračovali francouzštinou, němčina byla samozřejmá a ke konci studia i ruština. A vzhledem k tomu, že moji prarodiče byli ze slezského pomezí, byla mně blízká polština – a dodnes je mně milá.

Záběr vašich zájmů je pozoruhodně široký. Musela jste být velmi pilná, všestranná studentka. Co vás tehdy nejvíc bavilo, zajímalo?

Chtěla jsem všechno vědět. Touha si svět ne pokořit, ale sblížit se s ním, proniknout do něho. Ale to říkám

s nadsázkou, je to spíš trošku poetické. Realita je vyrovnávání se se skutečností.

Mluvila na vás maminka nějakým nářečím?

Ne, maminka mluvila spisovně, kdežto v hovorové řeči prarodičů se objevovaly názvy, pojmy a obrazy v té téměř polštině.

Ptáme se na to, protože mluvíte velmi krásnou spisovnou češtinou, navíc ovládáte tolik jazyků.

Kdepak, neovládám. Pouze abych se orientovala. Vezmu slovník do ruky, čtu si text, rozumím mu, umím být zdvořilá.

Jakou hudbu posloucháte nebo po které knížce sáhnete, když potřebujete dobít pozitivní energii?

Za mého mládí už na střední škole bývala hudební výchova – to se dnes vůbec nepěstuje. My jsme měli zpěv jako povinný předmět. Byl tam i žakovský pěvecký sbor, i orchestrální. Tatínek hrával velmi dobře na housle, přivezl si je ze svého prvního působiště na Podkarpatské Rusi a říkal, že je koupil od cikána. Ještě je mám schované. Měla jsem a mám dodnes ráda hudbu vážnější, jinak veškerou dobrou. Dodnes mám abonentní vstupenky na Brněnskou filharmonii, když se povede, jdu na brněnskou operu, balet, činohru – vybírám si. Sbírala jsem „elpíčka“ zejména s hudbou symfonickou. V partech nástrojově více obsazených mě vede melodie, rytmus, barva celého provedení, způsob interpretace... To nepředstavuje tolik námahy, jenom ten příjemný vjem, který z toho mám a pěstuji si ho.

Je pro vás přirozené jen tak si ráno zazpívat?

Já zpívám Božence. Samozřejmě slovácké lidovky jsou mi velmi blízké, ráda si poslechnu i Jihočechy... Neznám detailně českou povahu, ale Moravané mají k lidové hubě nějak víc otevřené srdce. Nevím to jistě, jen si to myslím, nechci se dotknout citů ostatních.

Maturita je jednou ze životních křižovatek. Kterým směrem jste se tehdy vydala?

Byla to filosofická fakulta. Chtěla jsem dělat kantořinu,

měla jsem na to, abych studovala obory vedoucí k pedagogické činnosti, která mně byla milá, a myslím si, že jsem k ní měla i schopnosti, takže by mne to vedlo do docela jiných sfér, než ve kterých žiji dnes. Zaskočil mě ale osmačtyřicátý rok a ovlivnila jedna osobní záležitost. Pak nastoupili přátelé, kteří mně ukázali, že život má i jiné možnosti, jiné krásy než ty, ve kterých jsem se vzhlížela – to už jsem pracovala v plynárnách...

Jako archivářka. Ale o zaměstnání archiváře se tvrdí, že je každý den stejné až nudné... Objevila jste v něm něco jiného, pro sebe přitažlivého, když jste si je vybrala?

Ano. Zajímavosti o historii toho podniku. Byly tam nečekané písemné nálezy. A také kvůli tomu, že archiv podléhal pracovníkovi, který byl podnikovým právníkem a záměrně mě přitahoval k té právníčině, že mě pověřoval i jinými úkoly než jen archivními. Dokonce mě přiměl k tomu, že jsem dělala několik let přisedící u pracovně právního soudu – to bylo velice zajímavé, protože tam probíhal život. Bavilo mě to.

Pozoruhodné, kam až se dostane člověk – archivář! Byly to příhody ponejvíc smutné, nebo taky veselejší?

Někdy dosti dramatické, protože se dostaly proti sobě dva různě na věc nahlížející subjekty. Každý z nich hájil nějakou svoji pravdu, ale ta mohla být jen taková, kterou předepisoval zákon. Toho se museli držet, protože tak rozhodl senát.

Souhlasila jste vždycky vnitřně s rozhodnutím senátu?

Ano. Byla tam důslednost a spravedlnost – sekni kde sekni.

Za odpovědi děkuji

*Petra Zimermanová
a Jan Nouza*

PRÁVNÍ PORADNA

Cestování vlakem pro osoby se zrakovým postižením

Při přepravě cestujících s omezenou schopností pohybu a orientace a osob na vozíku pro invalidy se České dráhy řídí Vyhláškou Ministerstva dopravy a spojů ČR č. 175/2000 Sb. o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční dopravu (tzv. Přepravní řád, zkráceně PŘ), ze kterého vychází Smluvní přepravní podmínky Českých drah pro veřejnou osobní dopravu (SPPO). Při určování cen se řídí výměrem ministerstva financí, ze kterého vychází Tarif Českých drah pro vnitrostátní přepravu cestujících a zavazadel (tarif TR 10).

Cestovné

Osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P mají nárok na cestování ve 2. vozové třídě za zvláštní jízdné, které je ve výši 25 % obyčejného jízdného. Navíc mohou k tomuto využít ještě nabídku In-zákazník 1/4 na In-kartě/Rail plus. Cena této karty je 600 Kč na tři roky a umožňuje zakupovat jízdenky s 25 % slevou ze zvláštního jízdného. In-karta navíc umožňuje při cestách do zahraničí poskytnutí slevy 25 % z mezinárodního jízdného, a dokonce slevy na místenky.

Pokud budete chtít využít 1. třídy, zaplatíte cenu za zákaznické jízdné, tj. se slevou 25 % z jízdného obyčejného.

Cestování do zahraničí

Při mezinárodní přepravě se určuje výše jízdného na základně Společného tarifu pro přepravu cestujících a zavazadel po železnici (TCV). Pro držitele průkazů ZTP, ZTP/P se v mezinárodní přepravě neposkytuje žádná zvláštní sleva. Při zakoupení mezinárodní jízdenky u ČD, platí pro úsek na území ČR stejné podmínky, jako je uvedeno výše.

Jízdenky za obyčejné a zákaznické jízdné nelze vydat v tranzitu po tratích ČD (např. Schöna Gr. — Břeclav Gr.), v tomto případě jsou jízdenky vydány za plné mezinárodní obyčejné jízdné.

Průvodci jsou přepravováni v mezinárodní přepravě na základě dohody mezi vybranými železnicemi v 1. i 2. třídě bezplatně za následujících podmínek:

- jízdenky se vydávají na základě předložení průkazu ZTP/P vydaného v ČR z titulu zrakového postižení (označen piktogramem nevidomého), přičemž nárok na bezplatnou přepravu průvodce (resp. vodícího psa) se prokazuje také při kontrole jízdních dokladů ve vlaku;
- bezplatná přeprava se průvodci neuznává, cestuje-li zrakově postižený na některou ze síťových jízdenek (např. InterRail) a u vlaků s globálními cenami;
- zrakově postižený a jeho průvodce musí cestovat společně a ve stejné vozové třídě.

Jízdenky se zásadně vydávají jako zpáteční. V současné době může za uvedených podmínek průvodce bezplatně cestovat u celé řady evropských společností, např. u železničních společností v Německu, Rakousku, Slovensku, Maďarsku, Polsku, Francii, Itálii.

Průvodci zrakově postižených

Přeprava průvodců zrakově postižených je bezplatná, nicméně některé podmínky jejich přepravy se řídí zvláštními pravidly:

- funkci průvodce nemůže zastávat jiný držitel průkazu ZTP/P,
- funkci průvodce nemůže zastávat asistenční pes,
- funkci průvodce může zastávat vodící pes,
- funkci průvodce může zastávat dítě mladší 10 let,
- vodící pes je bezplatně přepraven i v 1. třídě,
- vodící pes neplatí cenu za místenku v místenkovém voze nebo v povinně místenkovém vlaku (v JŘ symbol R v rámečku),
- vodící pes nemusí mít náhubek, jak ve stanicích, tak i ve vlaku,
- vodícího psa si smí zrakově postižená osoba vzít do restauračního vozu,
- vodící pes nesmí být odmítnut či vyloučen z přepravy.

Asistenční psi jsou Českými drahami (nad rámec legis-

lativy) přepravování zdarma pro všechny cestující, kteří během cesty potřebují jejich pomoc.

Průvodcovské služby na nádražích

Vyškolení zaměstnanci ČD rádi pomohou při nástupu, výstupu či přestupu na nádraží. Služby je nutno objednávat vždy v dostatečném předstihu. Jen ve výjimečných případech, např. při zpoždění vlaku a následném přestupu na jiný spoj, je možno kontaktovat příslušné pracovníky přímo z vlaku.

Vyhledání spojení

Osoby se zrakovým postižením si mohou snadno vyhledat spojení prostřednictvím elektronického jízdního řádu IDOS na internetové adrese www.idos.cz/blind. Tato verze aplikace je maximálně přizpůsobena pro zrakově postižené - umožňuje zvětšení písma a využívání hlasové čtečky. Splňuje tak požadavky Blind friendly webu. Kromě vlakového spojení je možné vyhledat i spojení autobusem nebo prostřednictvím městské hromadné dopravy a kombinací dopravních prostředků, například vlaku a autobusu.

O nepravidelnostech ve spojích (výlukách) je možné dozvědět se nejen z vývěsek ve stanicích, ale také on-line na webových stránkách www.cd.cz/vyluky. Informace o omezení dopravy z důvodu mimořádných událostí (nehody, živelné události apod.), které trvají déle než 6 hodin, jsou na www.cd.cz/mimo nebo na telefonu 840 112 113.

Jana Kašparová, metodička

Postup při vyřizování sluchadel pro hluchoslepé

Vážení čtenáři, poslední dobou se nám opět množí dotazy na správný postup při vyřizování žádosti o sluchadla na základě Memoranda (MEMORANDUM pro poskytování kompenzačních pomůcek z titulu hluchoslepoty). Přestože se na tuto problematiku můžete kdykoliv informovat

u našich terénních pracovníků, budeme jí věnovat také následující řádky.

Jak jistě mnozí víte, Memorandum vešlo v platnost na sklonku roku 2001. Pod jeho znění se podepsali zástupci lékařů oftalmologů, ORL lékařů (othorinolaryngologie), zdravotní pojišťovny, Tyfloservisu a samozřejmě LORMu. Jeho prvky jsou zapracovány v novém znění číselníku VZP ČR (Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky) č. 670, které je platné od 1. 7. 2008. Konkrétně se jedná o část III. Úhrada binaurálních sluchadel pro hluchoslepé nad 18 let věku. Tato část garantuje osobám uznaným jako hluchoslepé, nárok na oboustrannou korekci sluchové vady, tj. na přiznání dvou kvalitních sluchadel jednou za pět let (osoby se sluchovou vadou mají nárok na jedno sluchadlo jednou za pět let). To ovšem neznamená, že každý hluchoslepý dostane dvě velice drahá sluchadla, ale taková sluchadla, která jsou dostačující pro kompenzaci jeho sluchové vady. Tedy hluchoslepá osoba, která má velmi těžkou nedoslýchavost, může získat na každé sluchadlo 5100,- Kč, tj. na obě sluchadla 10 200,- Kč. Pokud by sluchadla v této cenové relaci nepostačovala pro kompenzaci sluchové vady, je možné požádat o sluchadla ještě kvalitnější, ale musí to být lékařem řádně zdůvodněno.

Postup při vyřizování žádosti o sluchadla:

- vyzvednutí zpráv o celkovém zdravotním stavu a očním vyšetření u praktického lékaře a oftalmologa (oční lékař, ke kterému chodíte na běžné prohlídky)
- vyšetření na specializovaném očním pracovišti „S4“ (vyjmenovány v Memorandu) nebo Centru zrakových vad Fakultní Nemocnice Motol (CZV FN Motol) – zde s vámi lékař vyplní část I. a III. ŽÁDOSTI (Žádost specialistů k předpisu kompenzačních pomůcek pro hluchoslepé), a to ve dvou originálech a předá vám je k doplnění zpráv od dalších lékařů
- dále navštívíte foniatra nebo odborného lékaře ORL, který vám provede potřebná vyšetření a rozhodne, zda je možné, abyste byli považováni za hluchoslepého (oboustranná středně těžká nedoslýchavost - ztráta nad 40 dB na 500, 1000 a 2000 Hz; tj. ztráta slyšení 40-65%)

– lékař doplní část V. tiskopisu (závěry vyšetření sluchu, kód doporučených sluchadel a připojí své doporučení pro komisi pro schválení úhrady sluchadel), jeden originál tiskopisu zůstává vám, druhý posílá s dalšími dokumenty krajskému reviznímu lékaři VZP ČR

- pokud máte další zdravotní postižení (tělesné, ...), je dobré, aby do ŽÁDOSTI byly připojeny i zprávy od lékařů, kteří vám poskytují další odbornou péči (tiskopis žádosti potom musíte donést zpět k ušnímu lékaři specialistovi)

Odborný lékař foniatr nebo ORL tedy odesílá veškerou dokumentaci krajskému reviznímu lékaři VZP. Dokumentace obsahuje:

- Žádost specialistů k předpisu kompenzačních pomůcek pro hluchoslepé
- Žádanku o schválení (povolení)
- předepsaná audiometrická vyšetření včetně slovní audiometrie bez a se zkoušenými sluchadly

Po projednání na příslušné krajské pobočce VZP ČR se doplněný formulář ŽÁDOSTI vrací zpět odbornému ušnímu lékaři, který vás o závěrech bude informovat. Ve zprávě je doplněno rozhodnutí, ve kterém se uvádí, jaký byl přiznán typ sluchadla a jakou pojišťovna poskytne finanční úhradu.

Při dodržení postupu žádosti o sluchadla se vyhnete mnoha nepříjemnostem. Proto doporučuji, abyste při vyřizování požádali o pomoc svou terénní pracovníci, která má všechny dostupné informace a formuláře a pomůže vám ohlídat správný postup a řádné vyplnění všech dokumentů.

Přeji mnoho úspěchů při vyřizování sluchadel.

Mgr. Jana Kašparová

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY

Alström syndrom

Alström syndrom (dále AS) byl poprvé popsán a pojmenován CH. Alströmem ve Švédsku roku 1959. Od této doby bylo zaznamenáno kolem 354 takto postižených jedinců ve 40 různých zemích. AS může být postižen jedinec jakékoli národnosti, etnického původu či rasy. Gen způsobující Alströmův syndrom (gen ALMS1) byl poprvé objeven a popsán v Jacksonově laboratoři na Universitě v Southamptonu ve Spojených státech.

Jde o vzácný recesivně dědičný syndrom, který postihuje obě pohlaví ve stejné míře. Každý rodič postiženého dítěte má pouze jednu kopii genu a nevědomě ho přenáší na své potomky. U rodičů se neprojevují žádné viditelné příznaky tohoto syndromu. Aby se u jedince syndrom projevil, musí od každého svého rodiče zdědit jednu kopii zmutovaného genu. Na každé těhotenství tak připadá možnost 1:3, že se narodí dítě s tímto syndromem.

Jaké jsou klinické příznaky Alströмова syndromu?

První příznaky AS se objevují již v raném dětství. Obvykle jako první se vyskytují bezděčné rytmické pohyby většinou obou očí zároveň v několika nebo ve všech pohledových směrech (nystagmus) a světloplachost, která může vést k degeneraci sítnice, retinopatii (patologické změny sítnice a jejích cév) a slepotě. Často se již v dětství nebo v adolescenci vyskytuje městnavé srdeční selhávání při dilatační kardiomyopatii (dysfunkce srdečního svalu).

Děti s AS v kojeneckém a batolecím věku trpí často nadváhou, která v dospělosti obvykle mizí. Sluchové obtíže obvykle začínají před 10. rokem života dítěte. Později, v rané dospělosti se tito jedinci stávají rezistentními (vzdorujícími) inzulinu. Tím se rozvíjí vysoká hladina inzulinu v krvi, a nakonec vzniká Diabetes Mellitus 2. typu (je vyvolán poruchou uvolňování inzulinu ze slinivky nebo jeho sníženou účinností).

Některé výzkumy zjistily, že u některých jedinců s AS se vyskytují tmavnutí částí kůže, skoliózy (patologické zakřivení páteře), malá výška, hypofunkce štítné žlázy, plicní obtíže, zvýšení enzymů v játrech. Dále může u některých osob dojít ve druhé až čtvrté dekádě života k ledvinovému nebo jaternímu selhání.

Velká proměnlivost existuje v projevech klinických příznaků AS, a to i mezi postiženými sourozenci. Ne u všech lidí, kteří mají AS, se budou objevovat všechny rysy postižení.

Příznaky, které se objevují ve většině případů AS:

- nystagmus (záškub, třes očí) a světloplachost již v raném dětství
- progresivní pigmentová retinopatie (dystrofie tyčinek a čípků), která končí slepotou
- dětská obezita, která v dospělosti obvykle mizí
- oboustranná neurosenzorická sluchová vada lehkého až středního stupně (oblast vnitřního ucha a sluchového nervu)
- městnavé srdeční selhání při dilatační kardiomyopatii
- normální končetiny bez výskytu polydaktylie (více prstů) nebo syndaktylie (vrozený srůst prstů)
- zvýšená tvorba inzulínu slinivkou z důvodu snížené citlivosti svalů na inzulín (hyperinzulinémie)
- na inzulínu nezávislý Diabetes Mellitus 2. typu
- progresivní chronická nefropatie (onemocnění ledvin)
- normální inteligence s vývojovým opožděním

Další příznaky, které se mohou, ale nemusejí vyskytovat ve všech případech:

- snížená činnost štítné žlázy
- zvýšené jaterní enzymy
- steatoza (ztučnění jater)
- splenomegalie (chorobné zvětšení sleziny)
- zvýšený tlak v jaterní žíle
- dysfunkce jater
- alopecie (plešatost)
- nízká hladina růstových hormonů
- nízká postava
- pokročilý kostní věk – podle vývoje kostí je osoba starší, než ve skutečnosti je

- skoliózy a/nebo kyfózy (patologické zakřivení páteře)
- vývojové opoždění
- vysoký krevní tlak
- hirsutismus (patologická tvorba a distribuce ochlupení u žen)
- hyperlipidémie (zvýšená hladina tuků v krvi)
- hypertriglyceridemie (zvýšená hladina triglyceridů v krvi)
- aterosklerotické choroby (ukládání tukových plátů v tepnách)
- svalová dystonie (trvalá, abnormální kontrakce určitého svalu či skupiny svalů působící mimovolně pohyby nebo abnormální polohu určité části těla)
- acanthosis nigricans (zbytnění kožních papil a zvýšené ukládání pigmentu v nich)
- zvýšená hladina kyseliny močové v krvi (hyperurikémie)
- snížená funkce mužských pohlavních orgánů
- nepravidelná menstruace u žen
- silnější kosti čelní části lebky (častěji se objevuje u žen a způsobuje bolesti hlavy, deprese, fobie, melancholie až sebevražedné sklony)
- úplavice močová (porucha metabolismu vody v organizmu projevující se nadměrným příjmem tekutin a nadměrným močením, které může přejít až k neschopnosti udržet moč)
- častá infekční onemocnění močového traktu
- gastrointestinální reflux (způsobuje navracení stravy ze žaludku zpět do jícnu)
- astma nebo jiné dechové obtíže
- zvýšená produkce hlenu v plicích

zpracováno na základě informací z www.alstrom.org

HAF

PES, NEJVĚTŠÍ PŘÍTEL ČLOVĚKA - ZVLÁŠŤ, KDYŽ JE VODÍCÍ

Díl sedmý – Mistr už je doma

Po krásném rozloučení jsme utíkali na vlak, který nám jel ve dvacet třicet. No - kdyby nás viděli naši přátelé a známí, to by se nasmáli! Má paní nesla poháry a malou tašku a já vlekl jeden batoh na zádech, druhý na hrudi a k tomu ještě patnáctikilový pytel granulí a Arámek, nadšený z našeho běhu, prováděl takové skopičiny, až jsme se smáli celou cestu.

Do Ostravy jsme dojeli kolem druhé hodiny ráno, hned nám jela tramvaj, doma rychle do postele a ráno hurá s Aramem na cvičák pochlubit se pohárem.

V pondělí jsme jeli na ředitelství ukázat, co ten pejsek vyhrál. Okamžitě brali foťák a museli jsme pózovat pro tamní časopis.

O pár dní později nás pozvali na obecní úřad, kde nám gratulovali a udělali se mnou rozhovor do místních novin.

Krátce nato jednoho dne zazvonil mobil. Na konci drátu byla paní redaktorka novin OSTRAVSKÁ RADNICE a domluvila s námi setkání s primátorem města Ostravy, panem inženýrem Alešem Zedníkem.

Na schůzku jsme se s Arámekem a manželkou oblékli do gala, Arámek měl kolem krku šátek s obrázky dalmatinů, já měl kvádro a žena kostýmek - samozřejmě břicho už bylo pořádně vidět, to víte, byla tehdy v sedmém měsíci těhotenství.

Jejich tiskový mluvčí nás představoval slovy: „Pane primátore, představují Vám pana Holbu, paní Holbovou a MISTRA ČESKÉ REPUBLIKY Aramise Holbu.“

Jejich představování mně překvapilo, neboť dostat se tak vysoko mezi politickou špičku, která reprezentuje Ostravu nejen doma, ale i ve světě, je velmi těžké, ale díky Aramovi se nám to podařilo. Pan primátor se ptal, jak se nám daří a jak nám pomáhá město Ostrava.

Měl na nás asi dvacet minut času, ale já jsem velký řečník, takže jsem to protáhnul na celou hodinu.

Aram musel ukázat poslušnost a další cviky, a tak viděli na radnici velkého mistra České republiky přímo v akci.

Já jsem dostal dárkový koš plný sladkostí a Arámek, aby mu to nebylo líto, dostal taky dárkový koš, plný psích pamlsků.

Díl osmý – A zase noviny

Víte, noviny a další média jsou moc silnou zbraní, a proto se s nimi musí velmi opatrně.

A hlavně musí mluvit člověk, který už má za sebou nějakou tu zkušenost, aby psali ve Váš prospěch. Já díky LORMu, kde pracuji pro propagaci, jsem se naučil komunikovat s novináři.

S redaktory jsem mluvil o potřebách mého handicapu, kterým je hluchoslepota, říkal jsem, jak s námi komunikovat na úřadě a dalších institucích.

Byli jsme v novinách včetně fotografie a řeknu Vám, že tam prý vypadáme velmi dobře. Mnoho lidí mi říká, že na mně nic není vidět, a že nám to s Arámkem moc slušelo.

Můj otec si velmi přál vnuka, já jsem poslední potomek mužského rodu se jménem Holba.

Holba je stará dutá míra, což jsem se dozvěděl až v Hanušovicích v Jeseníkách, kde mají pivovar jménem HOLBA - tam jsem také ochutnal jejich pivo, vřele doporučuji.

Škoda, že nejsem majitelem pivovaru ani akcionářem! Rodiče manželky pocházejí z Hanušovic, kde mají velké sídliště pojmenované Na Holbě - no není to báječné?

Mému otci jsme schválně říkali, že se nám narodí další holka a on z toho byl trochu smutný.

A já, pusa nevyháchaná, jsem novinářům prozradil, že čekáme kluka, s manželkou jsme to věděli, protože byla na testech kvůli mé nemoci. Jak asi víte, Usherův syndrom je dědičného původu.

V sobotu večer volal můj otec celý zmatený, prý mu soused ukazoval noviny, kde bylo napsáno: „ ... manželka mu porodí třetí dítě a bude to kluk.“

Tátovi jsme tedy informaci museli potvrdit, a když syn přišel na svět, dostal jméno Kristián. Víte proč?

Ne? Tak tedy - já rád poslouchám staré filmy, zvláště ty s hercem Oldřichem Novým. Určitě všichni znáte film Kristián, který se mi hrozně líbí. Takže proto. A až můj synek půjde do školky, naučím ho větu: „ZAVŘETE OČI, ODCHÁZÍM ...“, aby okouznil všechny holky z naší školky. Doufám, že to vyjde ...

Láďa Holba

INFORMACE

Rukojeti bílých a červenobílých holí

V souvislosti se změnami v nabídce bílých holí a příslušenství a jako doplnění článku o těchto změnách z předchozího čísla Doteky, Vám ještě přinášíme informaci týkající se rukojetí k orientačním bílým a červenobílým holím.

Nově se nabízí všechny typy orientačních holí (neskládací, skládací, teleskopické i kombinované, hliníkové i kompozitní) ve třech variantách provedení rukojeti:

- standartní rukojeť – dřevěná (olše), ošetřená ekologickým, vodou ředitelným lakem
- neoprenem obšitá rukojeť – pro tlumení nárazů hole přenášených do ruky
- kůží obšitá rukojeť – luxusní provedení pro náročné

Zatímco dřevěná rukojeť je standartní součástí hole a je tedy hrazena ze strany VZP, neoprenem či kůží obšitá rukojeť představuje nadstandart, za který se připlácí. Konečná cena (včetně DPH) neoprenové rukojeti je 282 Kč, kožené rukojeti pak 376 Kč.

Tyto ceny platí na obou prodejnách tyflopomůcek (Olomouc i Praha). Je třeba ale počítat s tím, že prodejny nebudou mít skladem všechny typy holí ve všech délkách se všemi typy rukojetí, ale hole se speciálními (příplatkovými) rukojetmi budou až na základě konkrétního požadavku objednávat u výrobce.

*Miloš Svárovský
Hana Blahová
Jaroslava Kuželová*

Zámek Mníšek pod Brdy uvítá hluchoslepé návštěvníky

Slavnostní zahájení prohlídek pro hluchoslepé na zámku Mníšek pod Brdy se uskutečnilo ve čtvrtek 7. srpna 2008 v 11:00 hodin. Akce byla součástí projektu zpřístupnění hradů a zámků lidem se zrakovým postižením a hluchoslepým.

Vstup pro hluchoslepé a jejich doprovod je zdarma. Prohlídky budou probíhat také v srpnu a v září a je nutné se objednat předem na tel. čísle 733 609 151 nebo na www.prohlidky-pamatek.cz

Dopravní spojení z Prahy – linkové autobusy ze stanice Na Knížecí nebo Smíchovské nádraží. Blíže o projektu na www.prohlidky-pamatek.cz

převzato a upraveno z Internetporadny

Kochleární implantát v ČR umožnil slyšet zhruba 500 lidem

Elektronická náhrada sluchu, jak se kochleárnímu implantátu říká, pomohla v Česku už zhruba 340 dětem a 150 dospělým. Bez implantátu by neslyšeli.

Zatímco sluchadlo zvuk jen zesílí, implantát sluch nahradí. Mění zvukové vlny v elektrické impulzy, jimiž je drážděn sluchový nerv. ČTK to řekl lékař kliniky ORL a chirurgie hlavy a krku Fakultní nemocnice Motol Jiří Skřivan. „Na světě používá kochleární neuroprotézu přes 70.000 lidí, dětí i dospělých. Česko zaostává, jsme jedni z posledních v četnosti implantovaných, mohlo by se a mělo implantovat více,“ uvedl lékař, který v Motole léčí dospělé pacienty.

Ve stejné nemocnici je také centrum kochleárních implantací pro děti. Další centra v ČR nejsou. Podle dostupných údajů provedli v roce 2005 na deset milionů obyvatel v Austrálii téměř 200 implantací, ve Švédsku či USA přes 180 a v Česku 40. Hůře na tom byly jen Portugalsko a Řecko, na stejný počet obyvatel tam bylo 30 implantací. První přístroj na světě dostal 1. srpna 1978 Australan Rod Saunders.

Kochleární implantáty, které od 90. let používají čeští pacienti, pocházejí téměř výhradně z Austrálie. Přesto

již v 80. letech vyvinul výzkumný tým vedený Jaroslavem Hrubým československou kochleární neuroprotézu. V roce 1984 byla Laboratoř elektronických smyslových náhrad při Akademii věd připravena poskytnout přístroj k implantaci. Výzkumníci však tehdy narazili na neochotu přednosty kliniky, s níž spolupracovali. První kochleární implantát z československé dílny byl implantován v lednu 1987. Postupně jej dostalo 11 pacientů. Hrubý se věnoval i vývoji dalších pomůcek pro neslyšící, vyvinul například psací telefon pro neslyšící.

Ročně se v Česku narodí stovka neslyšících dětí. Když se vada odhalí včas a dostanou implantát do dvou let věku, naučí se slyšet. Jejich vývoj se neliší od zdravých vrstevníků. Lékaři chtějí v ČR celoplošný screening. Vyšetření sluchu by měly provádět porodnice, zatím to dělají jen některé. Posun k lepšímu naopak nastal v tom, že implantát mohou dostat i lidé s kombinací více vad. Velký přínos má implantace například pro hluchoslepé. O tom, kdo bude operován, rozhodují lékaři. Nemusejí čekat na schválení komise jako dřív. Za implantát a operaci dá pojišťovna milion korun.

Kochleární neuroprotéza je elektronické zařízení, nahradí sluch lidem, kteří neslyší od narození, nebo sluch ztratili během života. Jde vlastně o nedokonalou náhražku vnitřního ucha - hlemýždě. Implantát má dvě části:

- vnitřní tvoří elektronické obvody, z nichž vychází svazek drátků - elektrod. Část s obvody se operačně vloží do lůžka ve spánkové kosti za uchem, elektrody se zavedou do hlemýždě tak, aby byly co nejbliže zakončení sluchového nervu. Rána se zašije, po zhojení zůstane na kůži za ušním boltcem ve vlasech jizva.
- Zevní část zahrnuje mikrofon, řečový procesor, vysílací cívku a propojovací kabely. Řečový procesor, krabičku velikosti walkmana, nosí pacient v kapse košile nebo na opasku a vysílací cívku si přikládá zevně na kůži za ucho nad vnitřní, implantovanou část neuroprotézy.

Spojení mezi vnitřní a zevní částí je bezdrátové. Cívka je přichycena silou páru magnetů, z nichž jeden je zevně v cívce, druhý pod kůží v implantované vnitřní části. Zvuky vznikající při elektrickém dráždění sluchového nervu jsou naprosto nepodobné zvukům vzniklým normálním

drážděním hlemýždě. Operací začíná dlouhá rehabilitace, při níž se pacient učí novému slyšení. Někteří lidé dokážou s neuroprotézou telefonovat, poslouchají hudbu, chodí na koncerty.

převzato a upraveno z Internetporadny

Kladenská nemocnice otevřela centrum pro léčbu poruch sluchu

Kladenská nemocnice ve svém areálu zprovoznila unikátní centrum pro diagnostiku a léčbu poruch sluchu, které je určeno zejména nejmenším pacientům. Podobně vybavené pracoviště, které by v takovém měřítku poskytovalo komplexní služby, je v ČR již pouze v Pardubicích. Novinářům to řekl při zahájení provozu centra jeho vedoucí a primář ORL oddělení Peter Klimák.

Kromě nejmodernějších přístrojů je v něm soustředěna péče všech potřebných specialistů - pracovníků ORL, foniatrů, logopedů i speciálních pedagogů. S podezřením na poruchu sluchu nemusejí do centra chodit jen děti, odborníci jsou připraveni pomoci i dospělým. U nejmenších pacientů je výhodou to, že vyšetření pomocí moderních přístrojů nevyžaduje jejich aktivní spolupráci.

Centrum se může pochlubit novým kombinovaným přístrojem pro měření sluchových potenciálů. „Zároveň otevíráme i ambulanci na měření nosní průchodnosti, která umožní přesnější diagnostiku,“ dodal Klimák. Tato laboratoř disponuje dalším novým přístrojem, jenž dokáže pomocí akustických vln znázornit nosní dutinu. Dá se tak velmi dobře určit, ve které její části a jak velké je omezení průchodnosti. Vytvoření centra je podle primáře pokračováním projektu, který se rozběhl na podzim loňského roku, kdy v nemocnici začali s celoplošným preventivním vyšetřováním poruch sluchu u novorozenců.

„Tato další fáze slouží k tomu, abychom u dětí, u nichž je podezření na poruchu sluchu, mohli říci, nakolik je ta porucha závažná a zahájit léčbu,“ dodal Klimák. Centrum má fungovat jako nadregionální a spolupracovat s dalšími nemocnicemi.

převzato a upraveno z www.logavozic.cz

Zvukové a vibrační indikátory hladiny

Indikátor hladiny a světla - takzvanou „hladinku“ s akustickou signalizací hladiny nápoje a světla v místnosti asi všichni dobře znáte. Jak nalít a nepřelít nápoj mají dnes možnost i ti z vás, pro které akustická signalizace u dosavadní „hladinky“ nebyla dostatečně hlasitá. Nový vibrační indikátor hladiny mimo relativně slabou zvukovou signalizaci na šálku či skleničce vibruje. Je tedy cítit pomocí chvění nádoby, stolu či samotného přístroje, že hladina tekutiny je již asi centimetr od okraje nádoby. Na první pohled vypadá podobně jako již známá hladinka. V současné době se prodává za 490,-Kč. Zdravotní pojišťovna zatím na zakoupení této pomůcky nepřispívá.

Jana Kašparová, terénní pracovníce Praha

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

Josef Reiner

* 29. 7. 1918 † 29. 8. 1990

Josef Reiner se narodil ve Veselí nad Moravou. Vyučil se drogistou. Po příchodu německých nacistů v r. 1939, se i se svými bratry pokusil uprchnout z protektorátu. Se svým mladším bratrem se dostali až do Lotyšska, kde vstoupili do místní domobrany. Později spolu přešli do Rudé armády. V bitvě o Moskvu jeho bratr padl, on sám byl těžce raněn. Po uzdravení se přihlásil do Svobodovy brigády v Buzuluku. S touto armádou postupoval a při osvobozování Ostravy po těžkém zranění přišel o zrak a částečně i o sluch.

Nastal mír a bylo třeba, aby uvažoval o své budoucnosti. Rozhodl se, že i jako nevidomý a nedoslýchavý se bude věnovat sebevzdělávání. V externím studiu na gymnáziu vykonal maturitu. Ihned se nechal zapsat ke studiu na Vysoké škole politicko-sociální v Praze. Po rigorózních zkouškách získal titul doktora.

Po mnoho let potom působil na katedře společenských věd Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, kde dosáhl docentury a později dokonce i profesury.

Jeho bohatá publikační činnost byla spojena zejména s odbornou kvalifikací v oblasti historie druhé světové války. Mnoho let také vedl tzv. vysokoškolskou komisi, která pomáhala nevidomým vysokoškolským studentům překonávat náročné podmínky studia -např. zapůjčováním magnetofonů, nahráváním studijních materiálů a podobně. Napsal rovněž skriptum Zrakově postižený vysokoškolák a jeho uplatnění.

Vydal dvě publikace: Tanková brigáda a Politická činnost v pozemní armádě na západě a její úloha v národní a demokratické revoluci.

Za své působení ve Svobodově armádě byl po zásluze oceněn mnoha nejvyššími českými i zahraničními vysokými vyznamenáními. Jedním z těchto ocenění bylo i jeho jmenování vysokoškolským profesorem, zatím jediným z českých nevidomých vysokoškolských učitelů. Jeho životní osudy zpracoval Zd. Kožnar v knize nazvané Muž proti tmě.

Josef Reiner byl i přes své ideově politicky jednostranně vyhraněné názory zajímavá osobnost, u které je třeba obdivovat trvalou snahu o sebevzdělávání a úsilí o vybudování systému vysokoškolského studia nevidomých. Úplná ztráta zraku a těžká nedoslýchavost ho nezdrtily, ale přivedly k jinému životnímu zaměření a cíli.

Politicky byl vlastně osamocený. Zůstal však po něm kus historie vysokoškolského vzdělávání nevidomých a slabozrakých, na což by mohl být právem hrdý.

*převzato a upraveno z Tyflopédického lexikonu
Zdena Jelínková*

ZE SVĚTA

NEVIDOMÝ RUSKÝ CESTOVATEL

Nevidomý Vasilij Jakovlevič Jerošenko (31. 12. 1889 - 23. 12. 1952) patří mezi nejzajímavější a nejpozoruhodnější postavy ruské literatury. Byl nejen plodným spisovatelem a básníkem, ale i obětavým tyflopedagogem, nadšeným propagátorem esperanta, cestovatelem, a velkým znalcem orientálních jazyků.

V. J. Jerošenko se narodil v Obuchovce (Bělgorodská oblast), jako syn chudého rolníka. Ve 4 letech oslepl, když byl popem (pravoslavným knězem) pokropen znečištěnou svěcenou vodou a léčen modlitbami. Po této příhodě byl přijat do Moskevského ústavu pro nevidomé, který po jeho absolvování opustil a brzy potom hrál na housle v Moskevském orchestru nevidomých hudebníků. Již v této době se začal mladičkový Jerošenko věnovat esperantu. Když mu bylo 20 let, odjíždí za ušetřené peníze do Londýna, kde se za vydatné pomoci esperantistů stává žákem slepeckého ústavu s cílem zdokonalit se v hudbě. Zdokonaluje se i v esperantu, které potom v jeho životě sehrálo mimořádně důležitou úlohu.

Přitom neskrýval své kladné vztahy k ruské revoluci v r. 1905, a proto se v londýnském ústavu stal nevídaným hostem. Z tohoto důvodu se vrací do Moskvy, kde se věnuje studiu japonského jazyka. V roce 1914 odjíždí do Japonska, kde se stýká dokonce se slavným indickým básníkem Rabíndranáthem Thákurem. V Japonsku začíná V. J. Jerošenko uveřejňovat své první povídky a pohádky (tehdy ještě snad v esperantu). O něco později se seznámil s thajským jazykem a odjel do tehdejšího Siamu (dnešního Thajska). Po půl roce odjíždí do Barmy, kde mu bylo nabídnuto místo ředitele nově založeného ústavu pro nevidomé, které ochotně přijal.

Když se dozvěděl o bolševické revoluci v r. 1917, odjel zpátky domů do Ruska. Po několika měsících je vrácen do Barmy, kde je už místo ředitele obsazeno, tak se politicky nespolehlivý Jerošenko stává na krátkou dobu učitelem, ne však nadlouho. Časem musí Barmu opustit a vrací se do Japonska, kde nachází možnost pracovat jako novinář, beletrista a agitátor. Pobyť v Japonsku je asi jeho literárně nejplodnějším obdobím.

I z této jeho milované země je vypovězen a odchází do Číny, kde rovněž občas píše a dokonce přednáší v esperantu na Pekingské univerzitě. Zde ho to opět táhne domů, ale tuto cestu mění na pobyt v Evropě. Láká ho zejména Finsko, kde se v roce 1922 uskutečnil světový kongres esperantistů. Odtud s esperantskými přáteli zamířil do Německa a Rakouska.

esperantského kongresu a zde pak pracuje jako překladatel a učitel nevidomých dětí.

Jerošenko však nedokázal žít na jednom místě, proto podnikl cestu na Čukotku, kde získává mnoho námětů pro svou literární činnost. A opět přijímá místo ředitele ústavu pro nevidomé, tentokrát v Turkmenistánu. Ani v této pouštní zemi nepobyl dlouho a pokouší se o odchod do Afghánistánu. Vrací se zpět do ruské metropole Moskvy, kde se stal soukromým učitelem cizích jazyků. Nakonec odchází do své rodné vsi, kde také umírá osamělý a zapomenut.

V. J. Jerošenko psal svá vrcholná díla hlavně v esperantu, japonštině a čínštině. Bohužel, z jeho rozsáhlé literární činnosti se nedochovalo téměř nic, a proto proslul spíše jako dobrodruh a cestovatel.

Zdeněk Sedláček

VZPOMÍNKA NA EVROPSKÉ PRÁZDNINY V MAĎARSKU

Letošní evropské prázdniny se konaly v době od 4. do 11. srpna 2008 v historickém městě Šoproni. Nachází se u rakouských hranic, asi 60 km od Vídně a 220 km od Budapešti. Obklopují ho bohaté vinice a jehličnaté lesy na pohoří Löverek. Na sever od města se rozprostírá jezero Fertő. Za dob Římanů (v 1. - 4. století) město neslo název Scrabantia. Bylo významnou zastávkou na Jantarové stezce. Jantar se vozil od Baltského moře přes Polsko, Česko a dále cesta pokračovala na jih a protínala tak Evropu v severojižním směru. A právě na tak významném místě se konaly letošní evropské prázdniny.

Přijel rekordní počet účastníků, 130 lidí (hluchoslepých i průvodců) ze 14 zemí Evropy. I česká skupina čítala 17 lidí, kteří byli kromě tří všichni členové Via. Organizace Via se letos spolupodílela na částečné úhradě ceny pobytu a zorganizování společného odjezdu. Colin Benett ze Spojeného království (jak sám o sobě s oblibou prohlašuje) poznamenal, že přijela armáda z Čech. Byli jsme totiž po Maďarech nejpočetnější skupinou.

Každé dopoledne byla připravena zajímavá prohlídka. Nejprve naše kroky mířily na šoproňskou radnici, kde jsme

byli uvítáni a pohoštěni starostou města. Starosta nás také požádal, abychom šířili slávu města po Evropě. Což tímto činím. Šoproň si zachovala svůj starobylý ráz. Baroknímu náměstí dominuje gotický kostel, který se stal dějištěm korunovací uherských králů. Náměstí ústí do městské brány, jež je pozůstatkem bývalého šoproňského hradu. Symbolem a dominantou města je 61 metrů vysoká Požární věž s ochozem, odkud je krásný výhled do okolí. V jejím nitru je umístěna stálá expozice úlomků soch a kamenů z antické doby. Odpoledne, po prohlídce pamětihodností města, si nikdo nenechal ujít návštěvu Vinossea s ochutnávkami výborných sýrů a pěti druhů vín. Dozvěděli jsme se, že v Maďarsku je 15 vinařských oblastí, mezi něž se řadí i oblast šoproňská s dvoutisíciletou tradicí. Maďaři jsou na svou dlouholetou vinařskou činnost velmi hrdí a pevně věří, že překoná i další věky. Jak řekl náš průvodce: „Vino se pilo, pije a bude pít.“

Druhý den jsme si užívali na svěžím vzduchu hodinovou plavbu lodí po jezeře Fertő. Jezero má rozlohu 320 km² a tvoří přirozenou hranici mezi Rakouskem a Maďarskem. V minulosti zajišťovalo hlavně obživu – rybaření patřilo k nejdůležitějšímu odvětví. Teprve po pádu komunismu začal v této oblasti převažovat turistický ruch. Pluli jsme jak na maďarské, tak na rakouské straně jezera. Na rakouském pobřeží je vybudovaná velká divadelní scéna pod širým nebem. Tomuto divadlu konkuruje divadelní scéna vytvořená v jednom z kamenných lomů na maďarské straně. Lom pochází již z římské doby a zásoboval kamenem četná staveniště ve Vídni. Dnes je tu jeskynní divadlo a operní představení mezi přírodními kulisami může skýtat nevšední zážitek. Po příjemné plavbě jsme se malými vláčky vypravili k římské svatyni, zasvěcené perskému bohu slunce Mithraszovi. Cesta byla lemována poli i stromy. V blízkosti jsme stále měli jezero Fertő. Svatyně pochází z 2. století n. l. Byla ale objevena jako ruina zarostlá křovím až v roce 1966. Stavba byla rekonstruována a dnes nás uvádí do tajemství dávných časů.

Po výletu do minulosti jsme se již všichni těšili na ochutnávky piva. Cílem dalšího dne totiž byla exkurze do blízkého pivovaru, kde se vyrábí pivo značky Soproni. Pivovar má téměř 200letou tradici. Po pádu komunismu zakou-

pili pivovar Rakušané – firma Heineken – a přinesli novou technologii výroby piva. K velké radosti nejen pánské části naší výpravy jsme měli ochutnávky piva dvě; první byla v příjemné pivovarské restauraci hned po našem příjezdu a druhá po prohlídce celého objektu. Na své si přišli i milovníci historických vláček. Nedaleko Šoproně je muzeum pod širým nebem u zámku Nagycenk, jejichž prohlídka byla také zařazena do našeho programu. Součástí muzea je historický nádražní domek s rozkvetlými pelargoniemi v oknech a různými typy starých vagonů i lokomotiv, z nichž některé ožívají o víkendech na krátké trase od nádraží k zámku a zpět. My jsme si však po prohlídce udělali procházku do zámeckého parku s upravenými záhony květin, trávničky i okrasnými stromy a kdo měl zájem, mohl navštívit interiér zámku. Na čerstvém vzduchu všem vytrávilo, a tak po dopoledním programu jsme velmi rádi přijali pozvání na oběd do zámecké restaurace.

Jeden celý den byl ve znamení sportu. Ráno jsme odjeli na nedalekou farmu, kde jsme měli možnost prohlédnout si stáje, vybrat si koně a projet se na něm. Odpoledne byly dvě zajímavé nabídky. Jednak koupání v jezeru Fertő nebo turistický výšlap na nejvyšší horu Karoly-Magaslav, která je vysoká 398 metrů. Lesní cesta je prý lemována bramboříky. Jedině tento odpolední plán se nezdařil, protože nám přes noc pršelo a cesty byly bahnité. Také se mírně ochladilo. Dopoledne jsme si však jízdu na koních vychutnávali. Odpoledne jsme sice jeli k jezeru, ale do vody nikdo nevstoupil. Na náladě nám to však nikterak neubralo, koupání jsme si užívali ostatní dny, dokonce i jednou před půlnocí jsme si šli zaplavat.

Každé odpoledne jsme mohli prožít podle svého zájmu. Zvolit si naplánovanou akci nebo koupání ve venkovním bazénu, navštívit finskou saunu, účinné vířivky jacuzzi, jít na masáže, věnovat se ručním pracím. Pod dohledem odbornic jsme si vytvářeli různé výrobky z hlíny, nechali si je vypálit, vyráběli si šperky, malovali si je (technika se jmenuje emailování) anebo jsme pracovali s plstěným materiálem, ze kterého se daly vykouzlit různé figurky.

Večery byly určeny především zábavě, i když si myslím, že jsme se všichni příjemně bavili po celý den. Jeden večer se hrálo bingo. Každý obdržel svůj tiket. Po zahájení

hry běhala stále dokola na velké obrazovce jména všech hluchoslepých účastníků. Po chvíli se kolo zastavilo a ukazatel označil jméno losujícího. Organizátoři k němu přišli s osudím, ze kterého dotyčný losoval deset čísel. Pak byl vyhledán nový losující. Hra byla napínavá, vítěz byl ten, kdo měl první bingo - určitý obrázek nebo rámeček zcela zaplněný vylosovanými čísly. Jiný večer byla na programu jízda na letním toboganu – letní bobové dráze – byla to taková malá pozemní horská dráha, doporučena jen pro odvážné. A jak jsme zjistili, odvážní byli téměř všichni. Všichni jsme byli zvědaví, co nás to vlastně čeká. A byla to prima jízda. Dva večery byly taneční, přičemž jedno odpoledne jsme se učili maďarské folklorní tance. Byly tři a mezi nimi nechyběl čardáš, na který jsme se všichni těšili. Tance nás učili dva páry tanečníků, oblečených do krásných krojů. Ten den bylo opravdu velké vedro, ze všech se jen lilo a s obdivem jsme vzhlíželi ke krojovaným mladým lidem, kteří měli pěkně tlusté plstěné vesty, kalhoty a sukně, s košilemi hezky upnutými u krku. Při tanečním večeru tito tanečníci začali předtančením, poté chodili pro účastníky a roztočili opravdický maďarský čardáš. Při večírku na rozloučenou nás překvapili maďarští průvodci a tlumočníci písničkou, kterou zazpívali. Slova mi přeložila Lenka Hricová, moje báječná společnice na Evropských prázdninách. Těmito slovy bych se s vámi na závěr také ráda rozloučila, abyste mohli nahlédnout do atmosféry, kterou jsme po celý týden prožívali :

- Potřebuješ dobrého přítele, který zůstane při tobě a vždy tě najde, když jsi ztracen.
- Věř, že opravdu potřebuješ dobrého přítele a je nezbytné, aby místo tebe zpíval:
- Jsi-li zábavný a nikdo se nesměje, každý tě zraňuje a nikdo nemiluje, nikdo tě nemiluje
- Jsi-li sám a plakal bys, budu tady a pomohu ti, budu tě držet za ruce.
- Nemysli, že vše je ztraceno, i když na tebe lidé pohlížejí jinak.

- Milenci přicházejí a odcházejí, ale jsou lidé, kteří tu zůstanou s tebou, kteří tě nikdy neopustí.
- Kell egy jó barát (Potřebuješ dobrého přítele)

Václava Turková

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2008 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti o.s. LORM:

- 20 let – Renáta Jastrzemska
- 30 let – David Berenreiter
- 40 let – Ingrid Hurdálková
- 40 let – Zdenka Hrtúsová
- 60 let – Ladislav Brožek
- 80 let – Jiřina Závodská
- 80 let – Marie Doležalová
- 83 let – Zdeněk Lelek
- 84 let – Otilie Štaffová
- 85 let – Vlastislava Mačková
- 88 let – Marie Štěpanovská

ZÁLIBY (HOBBY)

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

Čarovný a tajemný černobýl léčí nemoci žaludku

Této statné a odporně páchnoucí rostlině se v dávných dobách přisuzovala kouzelná moc. Dodnes je černobýl také uznávanou léčivou bylinou, příznivě ovlivňující trávicí soustavu. Pro svou hořkou chuť je rovněž hojně využíván k výrobě likérů a v některých zemích i jako koření.

Pelyněk černobýl (latinsky *Artemisia vulgaris*) je vytrvalá bylina, stříbřitě šedoplstnatá, dorůstající výšky 50 až 150 cm. Lodyha bývá téměř lysá, hranatá, větvená, obvykle červeně naběhlá. Dolní listy jsou dlouze řapíkaté a zpeřené, lodyžní listy svrchu tmavě zelené, naspodu běloplstnaté. Nenápadné a drobné květní úbory bývají uspořádány do bohatě větvených lat. Celá rostlina po rozemnutí vydává ostře kořenitý, avšak nepříjemný zápach, který sušením naštěstí rychle mizí.

Černobýl je rozšířen v mírném pásmu po celé severní polokouli, a to od západního pobřeží Severní Ameriky až po Dálný východ. U nás roste od nížin až po vrcholy hor místy velmi hojně jako plevel na polích a zahradách, na skládkách, haldách kamení, na náspech, v křovinách, podél cest a kolem zemědělských staveb, převážně na místech přehnojených dusíkem. Kvete od poloviny července do října.

K farmaceutickým účelům se sbírá kvetoucí nať v době od poloviny července do konce září, a to zásadně na nehojených a škodlivinami nezamořených místech. Sbírají se pouze rozkvétající vršky, které se buď odřezávají ostrým nožem anebo stříhají zahradnickými nůžkami v délce 30 cm. Stonky nemají být silnější než 5 mm ani dřevnaté. Musí se sušit rychle ve stínu nebo za umělého sušení v sušičce při teplotě do 40 °C. Během sušení je nutné surovinu často obracet. Po dokonalém usušení ji balíme do papírových pytlů a skladujeme na suchém a temném místě.

Černobýl je dosud poměrně oblíbený zejména v lidovém léčitelství. Podporuje trávicí činnost při chorobách žaludku a nechutenství, tlumí křeče, a to zejména střevní, zmírňuje menstruační bolesti, osvědčil se rovněž při nemocech žlučníku. Obvykle se podává ve formě nálevu (1 lžička sušené natě na 1/4 l vroucí vody, podává se 1x až 3x denně) Vzhledem k tomu, že černobýl je rostlinou mírně jedovatou, neměl by se nikdy užívat dlouhodobě ani během těhotenství. Otrava se projevuje poklesem krevního tlaku, poruchami srdečního rytmu, případně poškozením centrálního nervového systému. Při styku s touto rostlinou může u citlivých lidí dojít k bouřlivým alergickým reakcím, po kterých vzácně dochází k trvalým poruchám zraku nebo i k tragickým úmrtím vinou zástavy dechu či srdeční činnosti.

Černobýl se dále poměrně běžně uplatňuje i v kuchyni jako koření, a to zejména k ochucování skopového a vepřového masa, kachních či husích pečínek, ve Španělsku jej přidávají i do cibulové, zeleninové nebo rybí polévky i do pokrmů z ryb, například úhoře. Musí se použít pouze v malém množství a vždy hned na začátku přípravy pokrmů, aby se varem zmírnila jeho hořká chuť.

Zdeněk Sedláček

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

O víle Jizerině

V Českém ráji kdysi žil sklář Weber, který si postavil novou sklárnu blízko řeky Jizery. Uměl vyrobit pěkné skleničky, džbánky a vázy, takže brzy zbohatl. Ve sklárně pracoval také mladý a zručný sklář Petr, který se zamiloval do Weberovy sličné dcery Leontýnky. Jenomže bohatý pan Weber nesouhlasil se svatbou své dcery s chudým ženichem. Jednoho dne se Weberův vůz vrátil zpátky i s nákladem, protože lidé přestali kupovat jeho zboží. Smutný pan Weber si pomyslel: „Ach, bylo by tuze dobré, kdybych tak dovedl vyrobit barevné sklo!“ Brzy nato byl pan Weber nucen ze sklárny propustit Petra i několik dalších sklářů. Petr slíbil své milé Leontýnce, že se vrátí, až si vydělá nějaké peníze a odešel do světa. Po dlouhém putování si utrmácený Petr lehl pod strom a usnul. Tu k němu přistoupila víla Jizerina a řekla: „Pomáhám lidem v tomto kraji, přej si, co budeš potřebovat a tvoje přání bude splněno.“ Mladý sklář Petr Jizerině odpověděl: „Přál bych si umět vyrobit barevné sklo.“ „To je snadné,“ řekla víla Jizerina. „Vezmeš dva zlaté prstýnky, vhodíš je do rozpálené pánve se sklem a uvidíš.“ Petr potom nastřádal nějaké peníze, za které koupil dva zlaté prstýnky a vrátil se do Weberovy sklárny. Oba prstýnky vhodil do rozpálené pánve, ale ony ve skle úplně zmizely a Petr s Leontýnkou byli zklamaní. Druhý den šel pan Weber opět do sklárny, aby si udělal poslední džbáneček. Nabral trochu skla a najednou vykřikl radostí: „To je červené sklo!“ Petr i Leontýnka vstoupili dovnitř a potom Leontýnka řekla:

„Jenom Petr umí vyrobit červené sklo.“ Pan Weber nakonec svolil k jejich svatbě a Petr se stal nejznámějším sklářem v celém kraji. Víla Jizerina prý žije dodnes při řece Jizeře a pomáhá potřebným lidem.

*Z dopisu Věry a Jana Kessnerových
pro Doteky upravil Z. S*

VZKAZY MOUDRÝCH

Paměť je naším jediným bohatstvím.

Teprve přijdeme-li o ni, stanou se z nás skuteční žebráci.

*Jean Etienne Dominique Esquirol (1772-1840),
francouzský psychiatr*

INZERCE

47letý muž na invalidním vozíku z Chlumu u Sedlčan hledá osobního asistenta/asistentku. Potřebuje zajistit 24 hodinovou péči, která spočívá především v pomoci při vstávání z lůžka a ukládání, oblékání, osobní hygieně (sprchování, toaleta), přípravě jídla, přesunech, apod. Znalost práce na počítači a řidičský průkaz skupiny B je výhodou. Nástup možný během podzimních měsíců tohoto roku. Doba trvání minimálně tři týdny, dle potřeby možnost do konce roku 2008. Další podrobnosti záleží na vzájemné dohodě. K dispozici je možnost ubytování po dobu poskytování osobní asistence. Odměna bude upřesněna. Pouze pro vážné a seriózní zájemce. V případě zájmu pište na email [zdsedlacekdoteky@seznam.cz.](mailto:zdsedlacekdoteky@seznam.cz), případně volejte na tel. 318 864 111.

RECEPTY

POCHOUTKY Z NIVY

Niva v šunce a těstíčku

4 velké plátky šunky, 150 g sýra Niva, 2 vejce, 1 dl bílého vína, 120-150 g hladké mouky, špetka prášku do pečiva, pepř, sůl

Nivu nakrájíme na 4 špalíčky a každý kousek zabalíme do plátku šunky. Rozšleháme vejce s vínem, solí a pepřem. Do směsi zašleháme mouku s práškem do pečiva. Zabalené špalíčky protáhneme těstíčkem a smažíme na rozpáleném tuku z obou stran. Podáváme se zeleninovým salátem a bramborovou kaší.

Sýrová pochoutka pro labužníky

2 trojúhelníčky taveného sýra Niva, 4 sýry Lučina, 1 lžíce másla (Ramy, Flory), 2 lžíce bílého jogurtu, 1 malá cibule, 2 lžíce mletých vlašských ořechů, 1 lžíce celého pepře

Sýry rozetřeme společně s máslem a jogurtem. Přidáme jemně nakrájenou cibuli a mleté ořechy. Podle chuti osolíme. Dáme trochu vychladit do lednice. Vychlazenou sýrovou směs vytvarujeme do malých bochánků a obalujeme v pepři, který rozdrtíme nahrubo (nebo použijeme pepř jako koření na steaky). Podáváme s tmavým chlebem, zdobíme plátky rajčat a listy hlávkového salátu.

Dobrou chuť!

*Z receptů Zdeňky Šimanové
pro Doteky vybral Z. S.*

DOTEKY. Bulletin o.s. LORM, Podzim, číslo 56. Vychází čtvrtletně.
Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na CD-ROMu.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.
Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany, zdsedlacekdoteky@seznam.cz.
Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Mgr. Jana Kašparová (metodik),
Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za o.s. LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Buďánkami II./13, Praha 5

Náklad: 200 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo zvukové nahrávky se zasílá na novém CD-ROMu. Distributorovi se vrací zpět pouze prázdný poštovní obal na slepecký tisk pro zaslání nového čísla Doteků na adresu KTN, která je vytištěná na štítku z druhé strany.

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč.

Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 57 (Zima 2008) je 20. 11. 2008.

**Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška.
DĚKUJEME.**

o.s. LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478

REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000